

Стефан АНДОНОВИЋ*
Институт за упоредно право,
Београд

УДК 342.72/73:351.941(497.11)
DOI: <https://doi.org/10.22182/apdn.122019.11>
Оригинални научни рад

ПРАВНА ПРИРОДА ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

У раду се испитује правна природа Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у правном систему Републике Србије. Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у праву Републике Србије одређен је као независно надзорно тело, које карактеришу принципи независности, самосталности и стручности. Значајни послови које Повереник обавља односе се на две важне друштвене области – приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности, па је и улога ове институције у савременом друштву од великог значаја. Међутим, и поред великог значаја прописи не дају јасну слику правне природе ове институције. Због тога, аутор је анализирао основне елементе правне природе Повереника, будући да се на основу позитивно-правних прописа у Републици Србији ова институција тешко може сврстати у неку од традиционалних грана власти, а јасно је да припада јавном праву и да примењује прерогативе власти. Аутор је на основу изложених аргумената понудио своје одређење и класификацију Повереника у оквирима уставне поделе власти.

Кључне речи: независна надзорна тела, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, подаци о личности, независност и стручност.

* Електронска адреса аутора: stefan.andonovic91@gmail.com

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Области приступа информацијама од јавног значаја и заштите података о личности односе се превасходно на права грађана у вези са различитим врстама података. У савременом информационом друштву, надзор и руковање у вези са подацима захтева посебна техничка знања о информационо-комуникационим технологијама, али и разумевање посебне улоге података у животу грађана. Због тога, поменуте друштвене области се издвајају по специфичности објекта који штите, начинима њихове заштите и заштите права грађана у вези са њима.

Посебан објекат заштите и начин на који се заштита пружа имају утицај и на однос државе према регулисању ових области. Осим посебних прописа који уређују ове области, установљена је и потреба да надзор над питањима из ове области врши посебно тело, односно институција. То посебно тело, управо због поменутих специфичности материје и метода рада, захтева и посебан облик. Због тога, у државама широм света, оснивају се посебна независна тела која обављају после и врше надзор у областима информација од јавног значаја и заштите података о личности.

Таква је случај и у праву Републике Србије, где је установљена институција Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник), као посебног независног тела које обавља стручне послове у вези са информацијама од јавног значаја и личним подацима грађана.¹ На основу самог назива ове институције можемо закључити да се ради о комплексној правној природи институције и значајној улози које тело има у заштити права и слобода.²

Институција Повереника у Републици Србији започела је своје постојање под називом Повереник за информације од јавног значаја, усвајањем Закона о слободном приступу информацијама

¹ У Републици Србији првобитно је постојао Повереник за информације од јавног значаја, који је доношењем Закона о заштити података о личности (2008), наставио са радом под измењеним називом, који и данас носи- Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Вид. Стеван Лиљич, *Управно право и управно процесно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2013, стр. 243.

² Марко Давинић, *Независна контролна тела у Републици Србији*, Досије, Београд, 2018, стр. 23.

од јавног значаја из 2004. године.³ Нешто касније, усвајањем Закона о заштити података о личности 2008. год.⁴, Повереник је наставио са радом под измењеним називом, који и данас носи - Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Данас, и поред значајне улоге коју има у правном систему Републике Србије, Повереник не представља уставну категорију, већ су питања у вези са његовим статусом, улогом, пословима и овлашћењима регулисана у два посебна закона. То су Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закон о заштити података о личности.⁵

Ови закони одређују Повереника као самостални државни орган, који је независан у вршењу послова из своје надлежности. Послови Повереника се односе на заштиту права грађана на слободан приступ информацијама од јавног значаја које су у поседу органа јавне власти, као и остваривање права на заштиту личних података у другостепеним поступцима, које води по жалбама изјављеним због повреде права и вођење надзора над законитошћу обраде личних података.⁶

Адекватно обављање послова из његове надлежности, могућност утицаја на рад органа јавне власти и заштита права грађана, зависе превасходно од независне и самосталне позиције Повереника у правном систему.⁷ Такође, још један од значајних елемената у остваривању независности и самосталности Повереника јесу услови и начин избора кандидата на ову позицију.

Како су области друштвеног живота у којима Повереник обавља своју функцију од изузетног значаја за приватни живот грађана, потребно је одредити правну природу ове Институције. Од одређења правне природе институције Повереника зависи и његов однос са осталим гранама власти, али и друга питања,

³ Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, *Службени гласник РС*, бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010.

⁴ Закон о заштити података о личности, *Службени гласник РС*, бр. 97/2008.

⁵ Закон о заштити података о личности, *Службени гласник РС*, бр. 87/2018.

⁶ Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, *Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности за 2015. годину*, Београд, 2016, стр. 6.

⁷ Georges Dupuis, Marie-Jose Guedon, *Institutions administratives – Droit administratif*, Armand Colin, Paris, 1988, стр. 59.

попут могућности контроле рада ове институције, начин избора, итд. Анализу правне природе Повереника, започећемо освртом на основе елементе ове институције – независност, самосталност и стручност.

2. НЕЗАВИСНОСТ И СТРУЧНОСТ ПОВЕРЕНИКА

Можемо рећи да независност представља основно обележје Повереника, на основу кога се ова институција и квалификује као независно контролно тело,⁸ поред Заштитника грађана, Повереника за заштиту равноправности, Државне ревизорске институције и других независних контролних тела.

На овом месту треба нагласити и једну ствар терминолошке природе. Наиме, Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја предвиђа да је Повереник самосталан и независан у вршењу своје надлежности.⁹ Са друге стране, Закон о заштити података о личности предвиђа да је Повереник у вршењу послова из своје надлежности потпуно независан,¹⁰ док питање самосталности не спомиње. Иако се може претпоставити да је реч о другачијим карактеристикама, сматрамо да самосталност представља саставни део независности, па да између ових карактеристика нема суштинске разлике. Због тога, самосталност Повереника ћемо посматрати у оквирима независности.

Карактеристика независности Повереника представља слободу од било каквог спољашњег или унутрашњег, директног или индиректног утицаја на позицију и рад ове институције. Повереник нема „надређеног“ од кога прима налоге за вршење својих послова. Заинтересовани субјекти приватног права, као и органи јавне власти немају право да утичу на начин рада и

⁸ Иако поједини државни органи имају независан статус, као што је случај са Народним банком Србије, Уставним судом и Фискалним саветом, они се не могу сврстати у независна контролна тела, којима припадају повереници, агенције и други облици независне контроле управе. За више о поменутиим органима вид. Ратко Марковић, *Уставно право и политичке институције*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2008, стр. 518-524. Осим независних контролних тела, у Републици Србији постоје и независна регулаторна тела, где се могу сврстати Агенција за борбу против корупције, Комисија за заштиту конкуренције, итд. Више о томе: Миодраг Радојевић, „Независна (регулаторна) тела и институције у Србији“, *Српска политичка мисао бр. 4/2010*, Институт за политичке студије, Београд, 2010, стр. 53-76.

⁹ Чл. 32, Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

¹⁰ Чл. 74, Закона о заштити података о личности.

доношење одлука Повереника. Наравно, у случају прекорачења уставних и законских овлашћења, одговарајући државни органи имају право да врше контролу над радом ове институције. Такав је случај са судовима, полицијом, јавним тужилаштвима и Народном скупштином. Овај облик независности може се одредити као „функционална независност“ Повереника.

Осим функционалне можемо говорити и о „финансијској независности“. Финансијска независност обезбеђује Поверенику новчана средства државе која су му неопходна за правилан рад и употребу законом гарантованих овлашћења. Ради остваривања овог облика независности, новчана средства се обезбеђују из посебних државних фондова, предвиђених за остваривање улоге независних контролних тела. На тај начин, Повереник стиче могућност да формира професионалну и стручну службу - канцеларију Повереника. Запошљавањем стручних лица омогућава се правилно и ефикасно обављање послова и остваривање циљева ове институције, што се осликава и на плану остваривања и поштовања људских права.¹¹ Накнада за лице које се бира на позицију Повереника у рангу је са платама судија Врховног касационог суда, што је још један вид обезбеђивања финансијске независности. Осим плате, Повереник има и право на накнаду трошкова насталих у вези са вршењем послова из његове надлежности. Подразумева се, трошкови морају бити оправдани, нужни и у вези са пословима канцеларије Повереника. Висина плате и њено изједначавање са платом судија највишег суда у држави уједно говори и о значају улоге коју Повереник има у друштву.

Независност се остварује и кроз одредбе о инкомпатибилности (неспојивости) других делатности са оном коју Повереник обавља. Лице које је изабрано за Повереника, ради остваривања независног статуса, нема право да врши било коју другу функцију, било приватну било јавну. Такође, то лице не може да буде члан политичке партије или удружења. На овај начин стриктно је одређен круг делатности који може обављати лице изабрано за Повереника. Овај облик независности можемо одредити као „професионалну независност“.

¹¹ Надзор над финансијским стањем и коришћењем финансијских средстава Повереника обавља Државна ревизорска институција, што не би требало да утиче на обележје независности Повереника. Вид. чл. 74, ст. 5, Закона о заштити података о личности.

Можемо закључити да се самостални и независни положај Повереника остварује кроз посебне облике независности. То су функционална, финансијска и професионална независност. Ипак, свеукупна независност Повереника ограничена је могућношћу судске контроле рада и одлука Повереника и начином избора, односно разрешења функције. И поред прокламованог независног и самосталног статуса, Повереник није у потпуности изолован од спољних утицаја. То значи да је његова независност релативне природе.

Повереник није потпуно независан од судске гране власти, будући да су његове одлуке подложне судској контроли, као контроли у којој се обезбеђује законитост и правилност његових одлука. Судска независност и не представља ограничавање независности у правом смислу речи, будући да се у судским поступцима штити правни поредак, односно законитост поступања органа са јавним овлашћењима. Такође, судски органи су независни у вршењу судијске функције, па се у овом случају ради о контроли једног независног тела од стране другог независног органа.

Иако по својој природи представља независно контролно тело, Повереник не ужива потпуну независност у свом односу према Народној скупштини, која га бира, контролише и која има могућност да га разреши функције. Када један орган има могућност да бира и разрешава други по сопственом (дискреционом) нахођењу, па била то и Народна скупштина, тешко можемо говорити о потпуној независности. Наиме, Повереника бира Народна скупштина Републике Србије (у даљем тексту: Народна скупштина), као представнички орган који посредно исказује већинску вољу народа. Осим избора, Народна скупштина има овлашћење и да разреши Повереника са ове функције. Даље, Народна скупштина контролише целисходност и успешност рада Повереника. У циљу вршења ове контроле, Повереник је дужан да у року од три месеца од окончања фискалне године, поднесе Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени закона и извештај о својим делатностима и издацима у области заштите личних података.¹²

¹² Чл. 36, Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Стручност Повереника представља карактеристику која је иманентна и другим органима јавне власти. Стручност се пре свега односи на област рада Повереника, у овом случају, информација од јавног значаја и заштиту личних података. То значи да Повереник и његова стручна служба развијају експертизу и стручна знања у поменутих областима деловања, што помаже бољој и ефикаснијој примени закона и других прописа. Такође, стручност се односи на услове и критеријуме за избор одређеног лица на функцију Повереника, чиме се посредно обезбеђује и независност рада ове институције.

Карактеристике независности, самосталности и стручности Повереника представљају значајне елементе утврђивања правне природе ове институције. Ипак, иако од великог значаја, ови елементи се не могу посматрати самостално, већ једино у односу са осталим сегментима који конституишу правну природу Повереника. Ти сегменти се односе на поделу власти, улогу Повереника у правном систему и његове послове. На основу свеобухватног посматрања тих елемената настала су и поједина становишта које иду за тим да укажу на правну природу Повереника.

3. ПОКУШАЈИ КЛАСИФИКАЦИЈЕ И ОДРЕЂЕЊА ПРАВНЕ ПРИРОДЕ ПОВЕРЕНИКА

Постоји неколико становишта у вези са правном природом Повереника, иако она нису као таква насловљена у стручној литератури. Једна од најзаступљенијих теорија јесте она која због посебних овлашћења, улоге, послова и потешкоћа око квалификације у традиционалне гране власти, Повереника сврстава у независна контролна која представљају део „четврте гране власти“.¹³

Наиме, у теорији се јавља схватање о постојању четврте гране власти, којој припадају независна надзорна тела и институције које оснива држава и имају јавна овлашћења, али се ипак не могу класификовати у једно о традиционалних грана

¹³ Слободан Орловић, „Независна тела, четврта грана власти или контролор власти“, у *Савремена држава: структура и социјалне функције*, (приредили: Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић), *Konrad Adenauer Stiftung*, Факултет политичких наука и Центар за демократију, Београд, 2010, стр. 232.

власти (законодавну, извршну и судску). За тела која припадају четвртој грани власти наводи се постоји неколико разлога због којих долази до њиховог установљавања. Између осталог, ова тела се установљавању ради заштите људских права и владавине права, надзора и подстицања одговорности рада органа јавне власти и остваривања јавног интереса у најширем смислу. Дакле, тела „четврте гране власти“ се установљавају и ради контроле и надзора над поштовањем посебних закона и рада органа државне власти у вези са посебним прописима.¹⁴ У складу са таквим задацима, могу се одредити и њихове основне заједничке карактеристике. То су: независност, контрола извршне власти, уска повезаност са грађанима, односно цивилним друштвом и друге.

У Републици Србији можемо одредити неколико институција које се по својим овлашћењима и задацима могу одредити као део четврте гране власти. То су Заштитник грађана (Омбудсман), Повереник за заштиту равноправности, Комисија за заштиту конкуренције, Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки, Агенција за борбу против корупције, Републичка радиодифузна агенција, Управа за јавне набавке, Државна ревизорска институција.

Иако има доста аргумената којим би се могла бранити теза о постојању четврте гране власти, поменуто схватање има превасходно теоријски значај. Таква теоријска перспектива је значајна, будући да говори о измењеној улози државе у савременом свету, па самим тим долази до преиспитивања традиционалних поставки поделе власти. Конструкција четврте гране власти заснива се на низу заједничких карактеристика институција које обављају специфичну улогу у оквирима државе и друштва, а плод су нових задатака и улога које држава мора да преузме на себе. Међутим, и поред тога што се могу јасно одредити основне карактеристике органа који би припадали четвртој грани власти, таква припадност није заснована на позитивном законодавству у Републици Србији. Наиме, Устав Републике Србије (у даљем тексту Устав),¹⁵ као највиши општи прави акт, познаје поделу власти на законодавну, извршну и судску грану, што говори

¹⁴ Исто, стр. 232-233.

¹⁵ Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006.

о томе да „четврта грана власти“ представља само теоријску конструкцију.

Друго теоријско становиште које привлачи пажњу јесте одређење Повереника за заштиту равноправности као „органа парламента“. Иако се ради о другачијој области у којој овај Повереник обавља своју делатност, реч је о истоврсним надзорним и независним телима, која представљају државне, независне и самосталне органе, који имају слична овлашћења и која се бирају на истоветан начин. У оквиру овог одређења наводи се да је Повереник „у суштини, орган парламента јер му помаже да врши парламентарни надзор у материји заштите равноправности, али је и својеврсни „орган јавности“, односно цивилног друштва, чији је и сам део“.¹⁶ На исти начин, могло би се тврдити да Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности представља орган парламента, будући да га он именује, и да пружа помоћ у остваривању парламентарног надзора у области информација од јавног значаја и заштите личних података, а уз то, будући да штити права грађана и стара се о побољшању њиховог положаја пред државним органима и приватним лицима, он се може одредити као део цивилног друштва.

Овакво становиште отвара полемику. Прво, иако Народна скупштина бира Повереника, тешко можемо тврдити да је Повереник парламентарни орган, будући да је он независан у вршењу своје функције, чак и од Народне скупштине која га именује и која може да га разреши, али он не обавља ту функцију за њу. Друго, Повереник, као државни и независни орган тешко може да се одреди као орган цивилног друштва. Наиме, цивилно друштво се одређује као „од стране становништва формирана група/организација за колективне интересе, који се првенствено односе на поље деловања различитог од деловања државе и тржишта“.¹⁷ Из изложеног тешко можемо извести закључак да Повереник представља државни орган.¹⁸ Дакле, становиште да

¹⁶ Невена Петрушић, „Правни статус, улога и надлежност Повереника за равноправност, Спровођење антидискриминационих политика у Србији – часопис Темида, Виктимолошко друштво Србије, Београд, 2014, стр. 10.

¹⁷ David Lewis, „Civil society in non-Western contexts: Reflections on the „usefulness“ of a concept, *Civil Society Working Paper 13*, LSE online, 2001, стр. 1. Internet, http://eprints.lse.ac.uk/29052/1/CSWP13_web.pdf, 20/10/2019.

¹⁸ За сличну аргументацију у вези са Повереником за заштиту равноправности у Републици Србији вид. Стефан Андоновић, „Управно-правни аспекти Повереника за заштиту равноправности

је Повереник орган парламента и орган цивилног друштва тешко се може и теоријски оправдати.

Осим претходних становишта, а на основу традиционалне поделе власти на законодавну, судску и извршну грану, можемо рећи да је Повереник, по својој правној природи и основним обележјима најближи извршној грани власти и то управно-правном делу који се састоји од управних функција које су у служби примене општих и појединачних правних норми, а могу се примењивати и коришћењем државног монопола принуде, односно вршењем поверених јавних овлашћења.¹⁹

У том смислу, можемо рећи да и Повереник има поједина обележја која су карактеристична за управну функцију. Тако се и посебност његове позиције огледа у томе што „он припада независним контролним телима, док истовремено има класична овлашћења другостепеног органа управе, када решава о жалбама поднетим против решења или „ћутања“ органа власти.²⁰ У том смислу је индикативан и Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја који наводи да се на поступак пред Повереником примењују одредбе закона којим се уређује општи управни поступак, а које се односе на решавање другостепеног органа по жалби, осим када је овим законом другачије одређено.²¹ Даље, решења које доносе Повереник у вршењу послова из своје надлежности су обавезујућа, коначна и извршна, а административно извршење решења Повереника може се спровести и принудним путем, у складу са Законом о општем управном поступку. И у другој области у којој Повереник примењује своја овлашћења, области заштите личних података, јављају се елементи који говоре у прилог томе да се Повереник може одредити као део извршне власти. У том смислу, Закон о заштити података о личности, предвиђа да лица на које се подаци односе, руковалац, обрађивач, односно друго физичко или правно лице на које се односи одлука повереника донета по основу

у Републици Србији“, *Годишњак факултета правних наука Ареирон*, свеска 8. бр. 8, Бања Лука, 2018, стр. 247-248.

¹⁹ Невенка Бачанин, *Управно право, књига II – Уводна и организациона питања*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2011, стр. 12.

²⁰ Марко Давинић, *Независна контролна тела у Републици Србији*, нав. дело, стр. 23. Аутор закључује да таква позиција чини Повереника јединственом институцијом у правном систему Републике Србије.

²¹ Чл. 23, Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

изјављене притужбе због незаконите обраде личних података, има право да против те одлуке покрене управни спор. Такође, управни спор се може покренути против Повереника и када не поступи по притужби у року од 60 дана од дана подношења притужбе.²² То значи да Управни суд може да врши контролу над радом и актима Повереника на исти начин, као што то чини према осталим органима државне, односно јавне власти.

Осим тога, Повереник обавља поједине послове који су по својој правној природи, иманентни органима јавне управе. Он прати поштовање обавеза органа, даје иницијативе за доношење прописа, решава по жалби и притужби против решења органа власти и обавља друге стручне послове.

На основу таквих елемената можемо извести закључак да Повереник представља део извршне власти, тачније да има управно-правну природу. Ипак, морамо се осврнути на законско одређење Повереника као органа који је самосталан и независан у вршењу послова из своје надлежности. Независност и самосталност се односе на сва лица која покушају да на одређени начин изврше утицај на акте и рад Повереника. На овај начин правна природа Повереника ипак се удаљава од правне природе управних органа, будући да се међу њима не могу наћи они који су независни, превасходно у односу на надзорне органе и Владу, што значи да могу да примају упутства и налоге за поступање.²³

На овај начин заокружили смо излагање о неколицини теорија које покушавају да одреде правну природу Повереника, која представља специфичност у правном систему Републике Србије и излази ван традиционалних оквира поделе органа и грана власти.

4. ЗАКЉУЧАК

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности представља значајну тековину борбе за људска права и слободе у вези са подацима. Измењена улога

²² Чл. 83, Закона о заштити података о личности.

²³ Хијерархија и субординација представљају нека од основних обележја управних органа. Вид. Зоран Томић, *Опште управно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2012, стр. 148.

државе у савременом друштву налаже измену традиционалних образаца и устројства органа, па у том смислу Повереник представља пример такве нове улоге.

Међутим, због природе овлашћења и независне правне позиције, Повереника је тешко сврстати у неку од постојећих грана власти. Повереник не припада законодавној, извршној или судској грани власти. Због тога, поједини аутори одређују институцију Повереника као органа четврте гране власти, која врши контролу над радом органа јавне власти и штити права грађана у посебним областима живота. Ипак, конструкција четврте гране власти је теоријске природе и нема утемељење у постојећем правном систему. Устав, као ни закони у Републици Србији не познају ову грану власти. Друге теорије покушавају да одреде Повереника као орган парламента и орган цивилног друштва због правно релевантних веза ових субјеката. Оправдање ове теорије заснива се на томе што Народна скупштина бира и разрешава Повереника, који јој и доставља годишњи извештај о свом раду. Са друге стране, Повереник штити права грађана и уско сарађује са цивилним сектором, како би боље разумео проблеме и потребе грађана у областима његовог пословања. Ипак, нормативно посматрано, Повереник не представља орган Народне скупштине, која иако га бира, нема могућност утицаја на његов рад. Уз то, однос Повереника са цивилним друштвом не сме да утиче на његову независност и самосталност, при чему ова институција представља државни орган, а не орган цивилног друштва.

Посматрајући прописе (Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закон о заштити података о личности) којима се уређују статус, улога, послови и овлашћења, можемо рећи да је по својој правној природи Повереник свакако најближи извршној власти и то њеном управном делу. Ипак због јако изражених карактеристика независности, самосталности и посебних овлашћења, он се не може одредити као типичан представник ове гране власти.

Аутор је става да теорија која сврстава Повереника у независна контролна тела, а самим тим и у „четврту грану власти“ најбоље описује позицију и природу ове институције у правном систему Републике Србије. Ипак, Уставне и законске

норме тренутно не омогућавају овакву квалификацију, па због његове блискости са управно-правним сегментом извршне власти, можемо одредити Повереника као *sui generis* управни орган, односно специфичан орган управног дела извршне власти, управо због његове независности и самосталности у односу на друге органе извршне власти.

Таква ситуација указује на потребу другачијег конципирања поделе власти и уважавање нове улоге државе и појавних облика њених органа који настају, па самим тим треба прихватити трендове, како у пракси, тако и у законодавству, који јасно указују да се појављује и нова грана власти, чији су органи самостални и независни, а контролишу органе јавне власти и штите права грађана, на другачији начин него што то чине органи управе.

ЛИТЕРАТУРА

Андоновић Стефан, „Управно-правни аспекти Повереника за заштиту равноправности у Републици Србији“, *Годишњак факултета правних наука Ареирон*, свеска 8. бр. 8, Бања Лука, 2018.

Бачанин Невенка, *Управно право, књига II – Уводна и организациона питања*, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, Крагујевац, 2011.

Давинић Марко, *Независна контролна тела у Републици Србији*, Досије, Београд, 2018,

Лилић Стеван, *Управно право и управно процесно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2013.

Марковић Ратко, *Уставно право и политичке институције*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2008.

Орловић Слободан, „Независна тела, четврта грана власти или контролор власти“, у *Савремена држава: структура и социјалне функције*, (приредили: Вукашин Павловић, Зоран Стојиљковић), *Konrad Adenauer Stiftung*, Факултет политичких наука и Центар за демократију, Београд, 2010.

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, *Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности за 2015. годину*, Београд, 2016.

Радојевић Миодраг, „Независна (регулаторна) тела и институције у Србији“, *Српска политичка мисао* бр. 4/2010, Институт за политичке студије, Београд, 2010.

Томић Зоран, *Опште управно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2012.

Dupuis Georges, Guedon Marie-Jose, *Institutions administratives – Droit administratif*, Armand Colin, Paris, 1988.

Lewis David, „Civil society in non-Western contexts: Reflections on the „usefulness“ of a concept“, *Civil Society Working Paper 13*, LSE online, 2001. Internet, http://eprints.lse.ac.uk/29052/1/CSWP13_web.pdf, 20/10/2019.

ПРАВНИ ИЗВОРИ

Закон о заштити података о личности, *Службени гласник РС*, бр. 97/2008.

Закон о заштити података о личности, *Службени гласник РС*, бр. 87/2018.

Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, *Службени гласник РС*, бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010.

Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006.

Stefan Andonović

LEGAL NATURE OF THE COMMISSIONER FOR INFORMATION OF PUBLIC IMPORTANCE AND PERSONAL DATA PROTECTION

- Resume -

This paper deals with the question of The Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection in Republic of Serbia. The Commissioner represents an independent control body, whose main characteristics are independency and expertise in the exercise of duty. Significant tasks performed by the Commissioner are focused on two important social areas – access to the information of public importance and personal data protection. Despite big roles and it great importance for citizens, it is hard to define legal nature of this institution, since regulation doesn't put focus on this question. In research author found three possible ways of describing legal nature of the Commissioner. First one tries to define Commissioner as part of "fourth branch of power". Fourth branch of power consists of independent control bodies whose control focus is on executive branch of power. Second one, consider that Commissioner is organ of Parliament and part of civil society. Third one is based solely on Constitutional norms and gives explanation of Commissioner as part of executive branch of power, because of his duties and powers. Author is opinion that Commissioner is sui generis part of executive branch of power, even thou it should be part of "fourth branch of power", but this concept doesn't exists in Constitution and regulations in the Republic of Serbia.

Keywords: independent control bodies, Commissioner for Information of Public Importance and Data Protection, data protection, independence and expertise.

* Овај рад је примљен 27. новембра 2019. године, а прихваћен на састанку Редакције 4. децембра 2019. године.